

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

**SÉMANTICKÉ TVOŘENÍ V PSANÝCH KOMUNIKÁTECH
SPORTOVNÍCH NOVINÁŘŮ SE ZAMĚŘENÍM
NA FOTBAL**
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lucie Vondrášková

Specializace v pedagogice, Český jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PhDr. Zdeněk Suda, CSc.

Plzeň, 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 30. března 2016

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Mé poděkování patří vedoucímu bakalářské práce PhDr. Zdeňku Sudovi, CSc. za pomoc, cenné rady a odborné vedení v průběhu řešení a zpracování této práce.

Obsah

ÚVOD	3
1 TEORETICKÁ ČÁST	4
1.1 LEXIKOLOGIE	4
1.1.1 Slovní zásoba	4
1.1.2 Obohacování slovní zásoby.....	4
1.1.2.1 Sémantické tvoření	5
1.2 STYLISTIKA	9
1.2.1 Publicistický styl.....	10
1.2.2 Charakteristika publicistického stylu	10
1.2.3 Jazyková stránka publicistických projevů	11
1.2.3.1 Obrazná vyjádření.....	11
1.2.3.2 Módní výrazy a výrazy odrážející dobu vzniku.....	11
1.2.3.3 Frazémy	12
1.2.3.4 Výrazy zobecňující sdělení	12
1.2.3.5 Shodný atribut implicitní.....	12
1.2.3.6 Parenteze specificky publicistické.....	12
1.2.3.7 Přejatá slova	13
1.2.3.8 Vytčení výpovědi	13
1.2.3.9 Nepravé věty vedlejší.....	13
1.2.3.10 Hromadění větných členů.....	13
1.2.3.11 Konstrukce s nepůvodními předložkami.....	13
1.2.4 Funkční styl publicistický a jeho vnitřní diferenciacce	14
1.2.4.1 Zpravodajský styl	14
1.2.4.2 Publicistický styl analytický	14
1.2.4.3 Publicistický styl beletristický	14
2 METODA VÝZKUMU A PRACOVNÍ HYPOTÉZY	15

3 PRAKTICKÁ ČÁST.....	16
3.1 Deník Sport.....	16
3.1.1 Analýza získaného materiálu.....	16
3.2 Měsíčník HATTRICK.....	33
3.2.1 Analýza získaného materiálu.....	34
ZÁVĚR	52
RESUMÉ.....	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	55

ÚVOD

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma Sémantické tvoření v psaných komunikátech sportovních novinářů se zaměřením na fotbal. Dle mého názoru je toto téma velmi zajímavé a v publicistice se užití sémantického tvoření objevuje velmi často. Vybrala jsem si ho také proto, že mám ke sportu blízko. Byla jsem členkou Sokola Dobřív, pod který spadal i fotbalový oddíl, a často jsem navštěvovala fotbalové zápasy nižších soutěží.

Publicisté využívají sémantické tvoření zejména k oživení textu. Autor se snaží pomocí přenesení významů zaujmout čtenáře a získat jeho pozornost. Frekvence přenesených významů je často velmi vysoká, zvláště pak ve sportovní publicistice. Některé lexikální výrazy se i opakují. Autor má na výběr ze tří způsobů sémantického tvoření. Jedná se o metaforu, metonymii a synekdochu.

Práci jsem rozdělila na tři části. V teoretické části jsem definovala termíny lexikologie a stylistika. Podrobněji jsem se pak věnovala popisu obohacování slovní zásoby, zvláště sémantickému tvoření, a charakteristice publicistického stylu. V druhé části jsem stanovila cíl práce, metody výzkumu a pracovní hypotézy. V praktické části jsem analyzovala získaný materiál a následně provedla jeho klasifikaci.

1 TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části práce se seznámíme s definicemi termínů lexikologie a stylistika. Zaměříme se na obohacování slovní zásoby, zvláště sémantické tvoření. Budeme se zabývat pojmy metafora, metonymie a synekdocha. Druhou polovinu teoretické části tvoří charakteristika publicistického stylu a podrobněji přiblížíme jazykovou stránku publicistických projevů.

1.1 LEXIKOLOGIE

Lexikologie, nauka o slovní zásobě, se zabývá formou, významem i užíváním lexikálních jednotek. Řadí se k hlavním jazykovědným disciplínám. Dělí se dále na několik disciplín, které jsou považovány za samostatné obory. Jedná se o sémaziologii, sémantiku (nauku o významu), onomaziologii (nauku o pojmenování), frazeologii (nauku o frazeologických jednotkách), etymologii (nauku o původu slov), onomastiku (nauku o vlastních jménech) a lexikografii (nauku o slovníku). V lexikologii patří mezi základní pojmy slovo, sousloví a význam slova.¹

1.1.1 Slovní zásoba

Základem slovní zásoby jazyka je souhrn všech slov, která se v něm vyskytují. Počet slov v jazyce však nelze přesně určit. Slovní zásoba se dělí na aktivní a pasivní. Aktivní slovní zásoba zahrnuje slova, která se užívají v běžné komunikaci. K pasivní slovní zásobě jsou řazena slova, která běžný uživatel jazyka nepoužívá, ale těmto slovům rozumí.²

1.1.2 Obohacování slovní zásoby

Slovní zásoba každého jazyka se neustále rozvíjí. Dochází k zanikání slov, jiná slova zastarávají a naopak jiná se nově utvářejí. K obohacování lexikální zásoby jsou používány následující způsoby:

¹ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. s. 7.

² Tamtéž, s. 13-14.

1. Tvoření nových slov – odvozováním, skládáním a zkracováním.
2. Přejímání slov z jiných útvarů národního jazyka.
3. Přejímání slov z jiných jazyků a slov mezinárodních.
4. Sémantické tvoření – vznik nových významů slov.
5. Tvoření víceslovných pojmenování – sousloví a frazeologismy.³

1.1.2.1 Sémantické tvoření

Je jedním ze způsobů obohacování slovní zásoby, při kterém vznikají významy nové, ale počet lexikálních jednotek v jazyce zůstává stejný. Sémantické tvoření se do jisté míry podobá přejímání slov, které také pro nové pojmy využívá již existující lexikální jednotky. Slovo se přeneso na označení jiného denotátu, tím vzniká nový význam. Oba denotáty pak vstupují do určitého vztahu. Podle formy vztahu rozlišujeme různé druhy přenesení významu. Podle typů přenesení vymezujeme v lexikologii metaforu, metonymii a synekdochu.⁴

I. Metafora

Lakoff a Johnson (2002, s. 15) tvrdí, že *metafora prostupuje celý náš každodenní život, a to nejenom v jazyce, nýbrž i v myšlení a činnosti.*

Metafora je přenesení významu na základě vnější podobnosti denotátů. Tato podobnost může spočívat ve tvaru, barvě, rozsahu, umístění nebo funkci. Metaforické významy se nacházejí jen v určitých oblastech skutečnosti: u předmětů a jevů, u jejich vlastností, u okolností z těchto vlastností vyplývajících, u dějů. Tomu v jazykové formě odpovídají slovní druhy podstatných a přídavných jmen, příslovci a sloves.⁵

a) podstatná jména

Přenášení významů zakládající se na podobnosti:

³ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. s. 97-98.

⁴ Tamtéž, s. 70-71.

⁵ Tamtéž, s. 71.

1. tvaru předmětů

- z částí lidského a živočišného těla na výrobky – *čelo (stolu), rameno (trojúhelníka), noha (stolu)*
- z živočichů na výrobky – *bažant (nádobu), koza (tělocvičné náčiní), zebra (přechod pro chodce)*
- z (částí) rostlin na výrobky – *list (knihy), větev (ropovodu), cibule (báň)*
- z neživé přírody na výrobky – *hrouda (máslo), písek (druh cukru), pramen (vlasů)*
- z jiných výrobků na výrobky – *cihla (sýra), korunka (zubu), loď (katedrály)*
- z živočichů na lidi – *chroust (slabý muž), chrt (vychrtlý), laň (štíhlá)*
- z výrobků na lidi – *bačkora (slaboch), sud (tlustý), špunt (malý)*
- ze živočichů na neživou přírodu – *Skopec, Beran* – názvy souhvězdí
- z výrobků na přírodní předměty – *klobouk (hřibu), pánev (kotlinu), pásmo (hor)*
- z oblasti rostlinné na oblast živočišnou – *mandle (v krku), plod (v těle matky), kořen (nosu)*

2. vlastnosti

- z živočichů na lidi a jejich povahové vlastnosti – *beránek (mírný), lev (statečný), hyena (bezcitný)*
- z rostlin na lidi – *ružička, (čertovo) kvítko, křen*
- z neživé přírody na lidi – *hvězda, kometa, zlato*
- z pohádkových bytostí na lidi – *král, princezna, kašpárek⁶*

b) přídavná jména

Jejich metaforický význam vychází ze spojení s podstatným jménem. Podle typu přídavných jmen a podle významového posunu rozlišujeme tyto skupiny:

1. Jakostní přídavná jména vyjadřující vlastnosti konkrétních předmětů se přenášejí na označení vlastnosti abstraktních denotátů: *těžká práce, široké zájmy*.

⁶ FILIPEC, Josef a ČERMÁK, František. *Česká lexikologie*. s. 112-113.

2. Relační (vztahová) přídavná jména v metaforických významech vyjadřují přirovnání k základovému podstatnému jménu: *kamenné srdce, železný zvyk*.
3. Přídavná jména označující vlastnost zjišťovanou smysly se zaměřují: *jasný zvuk, teplá barva, ostrá vůně*.
4. Vlastnosti prostorové se přenášejí na časové údaje: *krátký den, hluboká noc*.⁷

c) příslovce

Pokud příslovce vznikla z přídavných jmen, pak se u nich vyskytují stejné významové přenosy jako u základových přídavných jmen: *těžká práce – těžce pracovat, cihlová barva – cihlově zbarvený*.⁸

d) slovesa

Základem metaforického významu sloves je, že se označení dějů konkrétních denotátů přenášejí na denotáty abstraktní – *opepřit poznámku, řezat zatáčku*.⁹ Dále se jedná o pojmenování zvuků, pohybů, činností a stavů lidí motivovaná pojmenováními zvuků, pohybů, činností předmětů a jevů neživé přírody – *buráčet, foukat (do polévky)*. Pojmenování pohybu lidí jsou motivovaná pojmenováními pohybu živočichů – *letět (do práce), plazit se (pomalu jít)*.¹⁰ Přenášejí se i slovesa vyjadřující zvířecí zvuky na lidi – *štěkat, kdákat*.

Personifikace je zvláštním druhem metafory, kdy se spojí slovesa vyjadřující děje živých podmětů s podměty neživými, věcnými – *lék pomáhá, hodiny jdou*.¹¹

II. Metonymie

Metonymie se v jazyce objevuje velmi často. Jde o typ přenesení významu, kdy má denotát, který se váže s původním denotátem, souvislost vnitřní. Tento typ vzniká především v kontextu a v aktuálním užití slova. V některých případech v současném jazyce už původní význam slova neexistuje, např. slovo *chodba* označuje místo k chození a nikoli

⁷ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. s. 72.

⁸ Tamtéž, s. 72.

⁹ Tamtéž, s. 73.

¹⁰ FILIPEC, Josef a ČERMÁK, František. *Česká lexikologie*. s. 114.

¹¹ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. s. 73.

děj. Metonymické významy se dělí na strukturní, kontextové a etymologické. Tyto významy jsou zaznamenávány pouze u podstatných jmen.¹²

a) metonymie strukturní

Patří sem metonymie, u kterých má slovo spolu s významem původním i význam metonymický. Řadí se sem především konkretizace abstrakt. Jedná se o tyto významové přenosy:

1. Názvy dějů se přenáší na pojmenování osob, které jsou jejich činiteli (*hlídka, vláda*), věcí, které jsou výsledkem děje (*psaní, práce*), a místa děje (*zátáčka, západ*).
2. Názvy vlastností jsou přenášeny na jejich nositele (*mládí, sladkost, bohatství, modř, nečistota*).
3. Názvy povolání se přenesou na místo, kde se povolání provozuje nebo kde se výrobky prodávají apod. (*pekařství, ředitelství, řeznictví*).
4. Odlišnou skupinu tvoří názvy materiálu přenesené na výrobky z nich zhotovené – *zlato – šperky, olej – obraz, norek – kožich*.
5. V neposlední řadě se mohou pojmenování nádoby, obalu přenést na věc, která je v nich nebo na nich – *mísa – jídlo, sklenice – nápoj*.¹³

b) metonymie kontextové

Do této skupiny spadá přenesení významu, kdy se užije jména spisovatele, sochaře, malíře místo názvu jeho díla, např. *číst Jirásku, poslouchat Smetanu*. Dalším typem je užití zeměpisného vlastního jména místo události, která se tam odehrála, např. *Waterloo, Rubikon*.¹⁴

c) metonymie etymologické (historické)

Jedná se o přenos vlastních jmen osobních nebo místních na obecné označení osob nebo věcí. Po stránce pravopisné se zejména píší s malým písmenem. Někdy také dochází k jejich počesťování.

¹² HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. s. 73-74.

¹³ Tamtéž, s. 74-75.

¹⁴ Tamtéž, s. 75.

Osobní vlastní jména se stávají označením určitého typu, např. *donchuán, venuše, lazar, romeo*. Osobními vlastními jmény jsou označovány věci, především fyzikální jednotky, nebo výrobky a vynálezy: *watt, ohm, rentgen*. Vlastní jména místní propůjčují pojmenování věcem, které se na onom místě vyrábějí, nacházejí, pěstují, prodávají: *damašek, koňak, eментál, havana*.¹⁵

III. Synekdocha

Synekdochou je označováno přenášení významu slov na základě rozsahových poměrů denotátů. Jedná se o přenos pojmenování části na celek a celku na část. Pokud se jedná o přenesení pojmenování části na celek, označuje se tento jev *pars pro toto*, např. *švestka, růže, kolo*. Přenos pojmenování celku na část je nazýváno *totum pro parte*, např. *tabák, čaj, krk místo člověk*.¹⁶

1.2 STYLISTIKA

Stylistika neboli nauka o jazykovém stylu (slohu) je dílčí lingvistická disciplína. Zabývá se výstavbou jazykových projevů a zkoumá způsoby, jimiž se pro jednotlivé druhy slohu vybírají jazykové prostředky. Ke své práci využívá poznatky z ostatních jazykovědných oborů. Patří mezi ně fonetika, morfologie, lexikologie a syntax.

Jazykový styl představuje způsob výběru, uspořádání a využívání jazykových prostředků při tvorbě textu s ohledem na slohotvorné činitele. Slohotvornými činiteli se rozumí podmínky, za kterých vzniká jazykový projev. Dělí se na subjektivní a objektivní. Jazykový projev lze realizovat v mluvené nebo psané podobě.

Stylovou oblast tvoří jazykové projevy, které mají stejné nebo podobné charakteristické rysy. Stylová vrstva je soubor jazykových prostředků typických pro danou stylovou oblast. Stylový typ je vytvářen opakováním společných rysů v jedné stylové oblasti.

Každý jazykový projev má konkrétní cíl a funkci, tedy funkční styl. Jazykové projevy se řadí ke čtyřem funkčním stylům – prostěsdělovací, odborný, administrativní

¹⁵ HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. s. 75-76.

¹⁶ Tamtéž, s. 76.

a publicistický. Při vytváření jazykového projevu je důležitá volba slohového postupu. Autor má na výběr z pěti slohových postupů - informační, vyprávěcí, popisný, výkladový a úvahový.¹⁷

1.2.1 Publicistický styl

Na začátku je třeba vymežit vztah mezi pojmy žurnalistika, publicistika a zpravodajství. Tyto tři termíny se v praxi mohou buď překrývat, nebo naopak odlišovat. Pro činnost masmédií se v české stylistické terminologii využívá pojmenování žurnalistika i publicistika.¹⁸ Někteří autoři je užívají jako synonyma, jiní je však rozlišují.

Žurnalistika je činnost v novinářství a v hromadných sdělovacích prostředcích neboli masmédiích. Také je chápána jako obor, který se touto činností zabývá. Publicistika komentuje a přináší informace o aktuálních otázkách a je také vnímána jako činnost žurnalistická nebo spisovatelská v masmédiích. Žurnalistika i publicistika slouží k pojmenování činnosti hromadných sdělovacích prostředků. Pojmem žurnalistika lze někdy označovat souborný název pro zpravodajství i publicistiku. Publicistika plní funkci přesvědčovací, hodnotící a získávací a je vnímána jako součást žurnalistiky.¹⁹

1.2.2 Charakteristika publicistického stylu

Publicistika coby lidská komunikace informuje a komentuje aktuální společenské a politické události. Publicistický styl zastává funkci sdělnou, informativní, komunikační i ovlivňovací, přesvědčovací a získávací. Do publicistiky patří projevy psané i mluvené. Styl textů psané publicistiky je označován jako styl žurnalistický nebo novinářský. Úkolem publicistického stylu je rychle a výstižně informovat adresáta z odlišných sociálních skupin, nejrůznějšího věku nebo vzdělání. Pro tento styl je typická výrazná dynamika.²⁰

¹⁷ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie a MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. s. 16-21.

¹⁸ MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. s. 161-164.

¹⁹ ČECHOVÁ, Marie a kol. *Současná česká stylistika*. s. 206-208.

²⁰ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie a MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. s. 244-246.

1.2.3 Jazyková stránka publicistických projevů

Oba publicistické styly, psaný i mluvený, vznikají rychle a často bez možnosti velké přípravy. Výběr jazykových prostředků je spjat se základními funkcemi – persvazivní, získávací a přesvědčovací. Autor je ovlivněn i jistou modelovostí způsobů vyjádření vzhledem k opakujícím se situacím, o kterých čtenáře nebo posluchače informuje. Na jedné straně této modelovosti využívají, na straně druhé ji pak cíleně porušují. Vývojem společenského dění se vytvářejí osobité výrazové prostředky nazývané publicismy. Z hlediska struktury tvoří pojmenování jednoslovná, víceslovná, ale i ustálené frazémy.

Dále dochází k aktualizaci a automatizaci vyjádření. Aktualizací vyjádření dochází ke vzniku nových výrazových prostředků, které text ozvláštňují. Avšak při častém využívání se z aktualizovaného výrazu postupem času stává výraz automatizovaný. Výrazy automatizované jsou chápány jako očekávané a svou formou nevzbuzují pozornost.²¹

1.2.3.1 Obrazná vyjádření

Obrazná vyjádření jsou v publicistickém stylu využívána k oživení textu a k upoutání čtenářské pozornosti. I přesto plní funkci informativní. Obrazná pojmenování a obrazná přirovnání jsou základním prostředkem stylové aktivizace, např. *startuje smršť lednových slev, gejzír myšlenek a nápadů*. Některá vedou ke vzniku ustálených obrazných rčení. Na rozdíl od uměleckých metafor je v publicistice brán ohled na čtenáře a obrazná vyjádření lze snadno rozklíčovat. K nejčastějším typům patří personifikující spojení – *radnice se zlobí, čísla hovoří jasně*. Ve velké míře se vyskytují také spojení výrazů, které svou sémantikou náleží do jiné komunikační sféry (*finanční injekce*), a prostá přirovnání (*rána jak od kata*).²²

1.2.3.2 Módní výrazy a výrazy odrážející dobu vzniku

Publicistický styl je spjat s aktuální dobou, a tím jsou vyžadovány i výrazy, které tuto dobu odrážejí. Nejčastěji se jedná o jednoslovná nebo víceslovná pojmenování z oblasti

²¹ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie a MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. s. 249-251.

²² Tamtéž, s. 251-253.

terminologie postupně přenesené do publicistiky. Jsou však užity ve zcela nových souvislostech, např. *sociální jistoty*, *internetový pirát*.²³

1.2.3.3 Frazémy

V publicistice se nejčastěji vyskytují frazémy lidové a kolokviální, např. *být trnem v oku*, *nechat si otevřená zadní vrátka*, *velká ryba*. Je zaznamenáván i hojný výskyt sportovních frazémů, např. *ladit formu*, *domácí půda*. Vedle těchto druhů frazeologických spojení se v publicistickém stylu nacházejí frazémy knižní, literární a ojediněle i formulace s biblismy.²⁴

1.2.3.4 Výrazy zobecňující sdělení

Použití výrazů zobecňujících sdělení může být buď vědomé, nebo nevědomé. Z některých se pak stávají výrazy módní, např. *pořádek narušily asociální živly; široké kruhy veřejnosti*.²⁵

1.2.3.5 Shodný atribut implicitní

Tento typ přívlastku se stává prostředkem stylové aktualizace. Je chápán jako prostředek kondenzace vyjádření. Publicisté mu dávají přednost díky stručnosti, jednoduchosti a přímosti vyjádření, např. *cenová válka* (válka mezi výrobcí o nižší ceny).²⁶ Ve sportovní publicistice se vyskytují často spojení jako *pohárové jaro*, *zlatý Lukáš*, *tenisový bronz*.²⁷

1.2.3.6 Parenteze specificky publicistické

Parenteze v publicistice jsou také prostředkem stylové aktualizace. Samotné parenteze jsou charakteristické pro všechny funkční styly. V publicistickém stylu vyjadřují parenteze postoj jiných. Jedná se o veřejné mínění nebo svědectví jiného pramene.²⁸

²³ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie a MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. s. 253-254.

²⁴ Tamtéž, s. 254-257.

²⁵ Tamtéž, s. 257.

²⁶ Tamtéž, s. 257-258.

²⁷ MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*, s. 226-227.

²⁸ Tamtéž, s. 224-225.

1.2.3.7 Přejatá slova

Přejatá slova jsou odrazem doby a možností mezinárodního kontaktu. Do publicistiky proudí tato slova z různých oborů a jazyků, např. *teenager*, *marketing*. V některých případech dochází k jejich počestování, např. *lídr*, *manažer*.²⁹

1.2.3.8 Vytčení výpovědi

Publicisté často využívají zdůraznění vyjádření pomocí antepozice. Záměrně dochází k vytčení větných členů nebo celé výpovědi.³⁰

1.2.3.9 Nepravé věty vedlejší

Nejčastější výskyt nepravých vět vedlejších je zaznamenáván právě v publicistickém stylu. Ve velké míře tak vznikají automatizované konstrukce. Jedná se zejména o přívlastkové vedlejší věty vztažné a o vedlejší věty příslovečné místní a časové.³¹

1.2.3.10 Hromadění větných členů

Hromadění vazeb, nejčastěji genitivních, vzniká tehdy, kdy se autor snaží vyjádřit spoustu zpřesňujících informací a při formulaci tyto zpřesňující informace zařazuje těsně za sebe.³²

1.2.3.11 Konstrukce s nepůvodními předložkami

Jak již bylo zmíněno, v publicistice je často využíváno jazykových prostředků, které slouží ke kondenzaci textu. Mimo shodného atributu implicitního se jedná také o konstrukce s nepůvodními předložkami a s výrazy předložkové povahy. Typická jsou spojení *u příležitosti*, *v rámci*, *v zájmu*, *v duchu*, *na úseku*, *v okruhu*. Často se vyskytuje sekundární předložka *díky*.³³

²⁹ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. s. 262.

³⁰ MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. s. 227-228.

³¹ Tamtéž, s. 229.

³² Tamtéž, s. 229-230.

³³ Tamtéž, s. 230-231.

1.2.4 Funkční styl publicistický a jeho vnitřní diference

Publicistický styl je vnitřně stylově rozrůzně. Z tohoto stylu se vyhranily zpravodajský styl, publicistický styl analytický a publicistický styl beletristický.³⁴

1.2.4.1 Zpravodajský styl

Informace o nových aktuálních jevech a událostech poskytují zpravodajské texty. Zpravodajský styl se vyznačuje pojmovostí. Mezi základní funkce tohoto stylu patří funkce informativní a zpravovací. K základním útvarům zpravodajského stylu se řadí zpráva, oznámení, komuniké, publicistický referát a reportáž.³⁵

1.2.4.2 Publicistický styl analytický

Tento druh publicistického stylu zastává funkci přesvědčovací, získávací, ovlivňovací a formativní. Texty mají za úkol předávat informace, které jsou analyzované, komentované i hodnocené. Mezi typické útvary patří úvodník, komentář, glosa, novinářský posudek, novinářská recenze a kritika, interview, projev, proslov, diskuse, debata, polemika, reportáž.³⁶

1.2.4.3 Publicistický styl beletristický

V tomto stylu převládá subjektivita autora, vyjádření skutečnosti pomocí metafor, metonymií, synekdoch apod. Často se objevuje i humor, alegorie a různé literární reminiscence. Vedle funkce informativní a ovlivňovací plní ve velké míře funkci estetickou. K tomuto stylu jsou řazeny útvary jako novinářský fejeton, sloupek, črta, medailonek a beletrizovaná reportáž.³⁷

³⁴ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie, MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. s. 262.

³⁵ Tamtéž, s. 263-266.

³⁶ Tamtéž, s. 266-268.

³⁷ Tamtéž, s. 268-270.

2 METODA VÝZKUMU A PRACOVNÍ HYPOTÉZY

V teoretické části jsme se zabývali sémantickým tvořením obecně, vymezili jsme základní pojmy a seznámili se s odbornou literaturou. Také jsme blíže přiblížili oblast stylistiky, především charakteristiku publicistického stylu. Současný novinářský jazyk preferuje originalitu a atraktivnost lexikálního výraziva. Nejvýrazněji se tyto jevy objevují v oblasti sportovní publicistiky.

Cílem této práce bylo přiblížit problematiku sémantického tvoření se zaměřením na fotbal, popsat význam jednotlivých přenesených pojmenování, určit, zda se jedná o metaforu, metonymii nebo synekdochu, a následně zhodnotit četnost výskytu. Při provádění výzkumu jsme použili metodu excerpce. Nejprve jsme shromáždili jazykový materiál. Vybrali jsme dva zdroje, ze kterých jsme tento materiál čerpali a které se věnují sportovní publicistice – deník Sport a měsíčník HATTRICK. Z každého zdroje jsme uvedli 140 lexikálních výrazů, provedli jsme jejich analýzu a následně je klasifikovali.

Předpokládáme že:

1. v získaném jazykovém materiálu budou převládat metafory slovesné
2. v analyzovaném vzorku zaznamenáme vyšší podíl metafor oproti metonymiím
3. při komparaci obou zdrojů bude poměr výskytu prostředků sémantického tvoření obdobný

3 PRAKTICKÁ ČÁST

Jak jsme již uvedli, v praktické části se budeme věnovat problematice sémantického tvoření se zaměřením na fotbal, popisu významu jednotlivých přenesených pojmenování a určení jejich druhu. Lexikální výrazivo jsme zaznamenávali u substantiv, adjektiv a numeralií v nominativu singuláru a u verb v infinitivu. V nominativu singuláru nebo v infinitivu jsme neuvedli výrazy, u kterých by tak mohlo dojít k významovému posunu. Jazykový materiál jsme seřadili abecedně. U heslového odstavce jsme nejprve tučným písmem vymezili lexikální výraz, dále jsme vysvětlili význam tohoto výrazu a určili, zda se jedná o metaforu, metonymii nebo synekdochu. Přenesené pojmenování jsme předložili v zapojení do kontextu, kde jsme toto přenesené pojmenování tučným písmem zvýraznili. Vždy jsme uvedli stranu a číslo vydání použitého zdroje. Nejprve jsme analyzovali jazykový vzorek z deníku Sport, dále jsme se zaměřili na měsíčník HATTRICK. Na úvod jsme provedli stručnou charakteristiku obou zdrojů, ze kterých jsme daný materiál čerpali.

3.1 Deník Sport

Deník Sport je jediný sportovní deník v České republice. Poprvé vyšel již v roce 1953. Patří k němu také páteční příloha Sport magazin a rozšířené nedělní vydání. Nalezneme zde rubriky z mnoha sportovních oddělení, nejobsáhlejší je však fotbal a hokej. Obsahovou prioritou jsou původní rozhovory, komentáře, sportovní analýzy, výsledkový servis. Běžná cena tohoto deníku je 15 Kč.

3.1.1 Analýza získaného materiálu

1. áčko – hlavní tým klubu – metonymie

*Sportovní vedení **áčka** se prostě v neděli rozhodlo, že si nechá Ladislava Krejčího a Václava Kadlece, hráče, kteří připadali do úvahy jednadvacítky proti portugalským vrstevníkům.*

– str. 7, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

2. **baráž** – zápas o postup z nižší soutěže do vyšší; zápas o udržení se ve vyšší soutěži – metafora
Třeba Nizozemce vydrtili v baráži o EURO, ve dvojzápase, kde se většina mužstev opatrně oťukává, celkově 7:4.
 – str. 7, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
3. **bek** – hráč hrající v obraně, obránce – metonymie
Udělal beky ze záložníků Rajtorala a Limberského, na jejich místa dosadil útočně laděné Petrželu a Koláře, na stopera dal někdejšího krajního beka Procházku.
 – str. I, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání, příloha Liga na víkend
4. **betonovat** – hrát obrannou hru – metafora
Plzeň nepřijde v žádném případě betonovat, bude útočit, jak jí velí přirozenost i postavení v tabulce.
 – str. III, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání, příloha Liga na víkend
5. **bílý balet** – fotbalový klub Real Madrid – metafora
A „bílý balet“ se rozhlíží po nové, dlouhodobější jedničce.
 – str. 18, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
6. **bitva** – zápas s těžkým soupeřem – metonymie
Stoper Basileje bude jedním z několika reprezentantů, kteří se oproti sobotní kvalifikační bitvě s Lotyšskem (1:1) objeví mezi jedenácti vyvolenými.
 – str. 2, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
7. **bojovat** – hrát proti silnému soupeři – metafora
Se Sigmou Olomouc bojují o postup do Synot ligy Varnsdorf a Zlín, třibodový náskok má momentálně klub ze severu Čech.
 – str. 22, ročník LXIII, číslo 109, vydání Čechy
8. **bojovník** – hráč, pro kterého je typická bojovnost a vytrvalost – metafora
Právě o bojovníky typu Admira Ljevakoviče či Davida Jablonského se Ščasný opíral ve svém předchozím působišti, nicméně o žádného hráče Teplic prý nyní nestojí.
 – str. 16, ročník LXIII, číslo 109, vydání Čechy
9. **borec** – výborný hráč – metafora
Do reprezentačního týmu nakukují další a další talentovaní borci.
 – str. 5, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

10. **branka** – branková konstrukce – metafora
*Když utkání otočilo půlhodinu, čísla potvrdila průběh utkání – na střely **na branku** 5:0, na rohy 8:0.*
– str. 6, ročník LXIII, číslo 230, vydání Čechy
11. **čelo** – první místo tabulky – metafora
*Po šesti odehraných kolech nenajdete v **čele** La Ligy název žádného španělského gigantu, ale tým přezdívaný „žlutá ponorka“.*
– str. 2., ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy
12. **čerstvý titul** – právě získaný titul – metafora
***Čerstvý titul** pak klub věnoval Mariánu Čišovskému.*
– str. 2, ročník LXIII, číslo 115, vydání Čechy
13. **číst herní situaci** – předpokládat, jak soupeři nebo spoluhráči zareagují – metafora
*Má výbornou prostorovou orientaci na lajně, vynikající vykryvání úhlů, výborně **čte herní situace** a předvídá, jak mohou dopadnout.*
– str. 19, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
14. **derby** – utkání tradičních soupeřů – metonymie
*Samozřejmě vždycky je to zajímavé a něco speciálního, říká se tomu federální **derby**.*
– str. 3, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
15. **desítka** – hráč s číslem deset – metonymie
*Na levé straně obrany by mohl nastoupit Adam Hloušek, na pozici Rosické **desítky** pak ve výborné formě hrající Daniel Kolář.*
– str. 3, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
16. **dokulhat** – dohrát s nepříliš dobrými výsledky – metafora
*Pod vedením nového kouče, svérázného Kozáka, **dokulhá** Slovensko k závěru nepovedené kvalifikace.*
– str. 5, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
17. **domáci** – hráči hrající ve vlastní obci, na vlastním hřišti – metonymie
*Inkasovaná branka **domáci** rozpumpovala.*
– str. 8, ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy
18. **dotančit si pro branku** – překonat obranu a dát gól – metafora
Ve druhém dějství Bayern přece jen sundal nohu z plynového pedálu a děsivé tempo

- z prvního poločasu umírní, přesto si dotančil pro čtvrtou branku.*
– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy
19. **dravec** – průbojný hráč – metafora
Ale zato s dalšími dravci, nažhavenými na svoji šanci.
– str. 2, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
20. **družina** – tým hráčů – metafora
Nebýt jeho, odjížděla by družina trenéra Arséna Wengera s výpraskem.
– str. 2, ročník LXIII, číslo 258
21. **držet míč** – neztrácet míč – metafora
K tomu potřebujete držet míč pomocí krátkých přihrávek.
– str. 7, Sport magazín, číslo 14
22. **dvacítka** – reprezentační mužstvo hráčů do 20 let – metonymie
Každý z nás si musí uvědomit, že první je áčko, pak jednadvacítka, dvacítka.
– str. 7, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
23. **forma** – dobrý stav sportovní výkonnosti – metonymie
Na levé straně obrany by mohl nastoupit Adam Hloušek, na pozici Rosické desítky pak ve výborné formě hrající Daniel Kolář.
– str. 3, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
24. **gazelí přístup** – rychlý pohyb – metonymie
Jeho gazelí přístup k fotbalu, rozuměj rychlost, přímočarost, Letenským vskutku prospívá.
– str. 2, ročník LXIII, číslo 230, vydání Čechy
25. **hluboká deprese** – špatný psychický stav – metafora
Na muže, který jeho i spoluhráče dva týdny zpátky výjimečným výkonem uvrhl do hluboké deprese.
– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy
26. **hosté** – tým hrající na hřišti soupeře – metonymie
Jestliže fanoušek touží, aby si to nynější nejlepší české týmy rozdaly přímo ve 27. kole, tak by měl Milan Baroš vyburcovat spoluhráče, aby našli v sobě patřičné odhodlání a nedovolili, aby si hosté odvezli z Bazalů vítězství.
– str. III, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání, příloha Liga na víkend

27. **hrot** – útočník – metafora

*Do stoperské dvojice by mohl naskočit spartan Mario Holec, práce **na hrotu** pak zřejmě připadne Tomáši Necidovi*

– str. 3, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

28. **hrubá chyba** – zásadní chyba – metafora

*Dělá **hrubé chyby**, podrželi ho, ale už bohužel špatně.*

– str. 19, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání

29. **hvězda** – nejlepší hráč týmu – metafora

*Zaprvé nastolil v mužstvu řád, který respektují i největší **hvězdy**.*

– str. 5, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

30. **jedenáctka** – tým o jedenácti hráčích – metonymie

*Zatímco v dosavadním průběhu kvalifikace o mistrovství Evropy 2016 reprezentační kouč spoléhal **na stabilizovanou jedenáctku**, do které zasahoval většinou jen v případě zdravotních komplikací, dnes večer vyběhne na stadionu v Žilině výrazně obměněný tým.*

– str. 2, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

31. **jednadvacítka** – reprezentační družstvo hráčů do jednadvaceti let – metonymie

*Každý z nás si musí uvědomit, že první je áčko, pak **jednadvacítka**, dvacítka.*

– str. 7, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

32. **jednička** – hlavní brankář týmu – metonymie

*Budete chtít na Slovensku ukázat, že byste se chtěl protlačit na post **jedničky**?*

– str. 2, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

33. **jezdit** – běhat rychleji, podat lepší výkon – metafora

*Neříkám, že to kluci podcenili, ale v národ'áku musí **jezdit** víc.*

– str. 6, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

34. **kanonýr** – hráč, který často a dobře střílí – metafora

*„**Kanonýři**“ zvládli přesvědčivě těžké utkání na hřišti Leicesteru, výhra 5:2 je posunula zpět do špičky Premier League.*

– str. 9, ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy

35. **klenot** – nejlepší nebo nejdražší hráč mužstva – metafora

*Ofenzivní **klenot** Bayernu Robert Lewandowski se zarazil na místě, svůj pohled upřel*

přímo na Petra Čecha.

– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy

36. **korunovace** – úspěšné dokončení – metonymie

*Zároveň upozornil, že ztráty v duelech s jinými protivníky budou v **korunovaci** ty nedůležitější.*

– str. III, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání, příloha Liga na víkend

37. **kotel** – podpora domácích fanoušků – metafora

*Z hlediska atmosféry to nebude extrémní **kotel**, Villarreal je pověstný tím, že podstatně větší část publika než je obvyklé, tvoří ženy.*

– str. 3, ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy

38. **křídlo** – krajní záložník – metafora

*Jediná smysluplná možnost je, že se po přestávce místo střelce Watfordu posune na hrot Příkryl, který bude dnes pravděpodobně v základní sestavě **na pravém křídle**.*

– str. 7, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

39. **lavička** – náhradní hráči – metonymie

*Po podzimním útlumu, kdy se propadl až **na lavičku**, se vrátil do formy a pro svůj tým je oporou.*

– str. 19, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání

40. **lavina** – útok na branku – metafora

*Ať dělal, co dělal, mnichovskou **lavinu** zastavit nemohl.*

– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy

41. **legenda** – známá fotbalová osobnost – metonymie

***Legenda**, jenže chybující, a to dlouhodobě.*

– str. 18, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání

42. **létající dny** – simulování faulu – metafora

*Arjen Robben pořádá **létající dny** v německé nejvyšší soutěži i v barvách Nizozemska.*

– str. 10, Sport magazín, číslo 14

43. **letec** – hráč, který simuluje faul – metafora

*Ale náš objekt z obálky, **letec** Chladil, to schytl slušně.*

– str. 3, Sport magazín, číslo 14

44. **Letenští** – hráči pražské Sparty, jejich stadion se nachází na Letné – metonymie
*Stávající neúspěšná sezona **Letenských** přinesla dvě zásadní (sebe)kritická vystoupení.*
 – str. 20, ročník LXIII, číslo 109, vydání Čechy
45. **lídr** – vynikající sportovec – metonymie
*Navíc se skýtá šance vyzkoušet, jak se mužstvo popasuje s absencí hlavních **lídrů**.*
 – str. 3, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
46. **malé vápno** – pokutové území před brankou – metonymie
*Třeba Oscar mohl vstřelit dva góly, Kurt Zouma z **malého vápna** netrefil branku.*
 – str. 3, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy
47. **matador** – předák, význačná osoba – metafora
*„To už jsem **matador**, co?“ glosuje gólman s úsměvem.*
 – str. 2, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
48. **měřit si** – prohlížet, pozorovat – metafora
*Dlouze **si** českého reprezentanta **měřil**, možná si v hlavě přehrával momenty z nedávné bitvy.*
 – str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy
49. **mezi tyče** – do brány – metafora
*Podává spolehlivé výkony, v lednu vytlačil z pozice jedničky Szczesného a už ho **mezi tyče** v Premier League nepustil.*
 – str. 18, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
50. **modrobílí** – hráči Sigmy Olomouc – metafora
*Ovšem ani v aktuálně nejsilnější sestavě se to „**modrobílým**“ nepovedlo.*
 – str. 21, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
51. **nabízet se** – zajistit si volnou pozici pro přihrávku – metafora
*Šel jeden na jednoho, přihrával, **nabízel se**.*
 – str. 6, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
52. **náboj** – podnětné působení – metafora
*„Nyní máme prostor dát příležitost hráčům, kteří toho v kvalifikaci zatím moc neodehráli,“ prohodil Vrba, pro nějž bude mít konfrontace se Slovenskem zvláštní **náboj**.*
 – str. 2, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

53. **nahraný pád** – nasimulovaný faul – metafora

*Po Lafatově **nahraném pádu** proti Teplicím a penaltové frašce v utkání Dukla-Plzeň budou rozhodčí až neúzkostliví, aby je nachytil další filmový pseudohrdina toužící získat oscarové ocenění.*

– str. III, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání, příloha Liga na víkend

54. **nakopnout** – namotivovat – metafora

*Potřeboval totiž pouze necelých deset minut, aby **nakopl** svůj tým k pomstě.*

– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy

55. **náměstí** – volný prostor – metafora

*Mluvil o **náměstí**, který vzniká mezi zálohou a beký, dá se to prý využít, protože se nezajišťují.*

– str. 6, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

56. **napumpovat** – motivovat – metafora

*Impozantní vstup ještě **napumpoval** chuť domácích.*

– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy

57. **narážčky** – krátké přihrávky – metafora

*Mají menší postavy, ale jsou velmi techničtí, hrají hodně krátkých přihrávek, **narážčky**.*

– str. 7, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

58. **nastřádat** – odehrát – metafora

*V probíhajícím ročníku jste ve francouzské lize **nastřádal** přesně 1111 minut.*

– str. 20, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání

59. **našlapaný** – v dobré kondici – metafora

*Tváří v tvář sebevědomému soupeři, jenž v kvalifikaci zatím srazil k zemi každého soupeře včetně **našlapaných** Španělů.*

– str. 3, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

60. **obrat o dva body** – zahrát remízu a získat dva body – metafora

*V 18. kole **obral** remízou obhájce titulu Spartu Praha o dva důležité body, teď má Baník Ostrava jedinečnou možnost zachovat se fěr a v boji o prvenství poškodit doma i lídra soutěže Viktorii Plzeň.*

– str. III, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání, příloha Liga na víkend

61. **odejít lehčí** – zaplatit určitou peněžní částku – metonymie

*Jednání disciplinární komise FAČR bylo bleskové a David Lafata z něho **odešel** o padesát tisíc korun **lehčí**, což je dosud nejvyšší finanční trest za simulování v české lize.*

– str. 13, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání

62. **odlehčit** – udělit peněžní pokutu – metafora

*Tehdy mladoboleslavského útočníka **odlehčila** disciplinární komise za simulování v pohárovém utkání o dvacet tisíc korun, navrch mu ještě zarazila fotbal na jeden soutěžní zápas.*

– str. 13, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání

63. **ofsajd** – postavení mimo hru – metonymie

Při prvním z nich, kdy si naběhli za obranu Mešanovič s Šulkem, zvedl asistent Kubr praporek na znamení ofsajdu.

- str. 2, ročník LXIII, číslo 115, vydání Čechy

64. **palba** – vysoký počet útočných akcí – metafora

*Zatímco Angličané byli mužstvem špičkové defenzivy, dokonce úplně nejlepší za uběhnutý kvalifikační cyklus, Portugalci, to je **palba**.*

– str. 7, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

65. **pásmo ohrožení** – dolní příčky tabulky – metafora

*Freiburg, v kádru s Vladimírem Daridou a Pavlem Krmašek, pokřtil nový povrch vítězstvím nad Augsburgem 2:0 a na chvíli vykoukl z **pásma ohrožení**.*

– str. 6, Sport magazín, číslo 14

66. **pískat** – být rozhodčím zápasu – metafora

*Můj názor je, že když celou sezonu **pískají** čeští sudí, měl i tento zápas odřídít český arbitr,“ pravil přesvědčivě ředitel hradeckého klubu Richard Jukl.*

– str. 18, ročník LXIII, číslo 109, vydání Čechy

67. **plachtit** – padat na zem – metafora

*Nacer Chadli, belgický záložník Tottenhamu, na fotografii bezdůvodně **plachtí** při nedávném ligovém souboji s Leicesterem.*

– str. 3, Sport magazín, číslo 14

68. **pod víko** – pod břevno, horní část branky – metafora
*Zajistil ji střelou **pod víko** střídající Arjen Robben, mimochodem velký kamarád Petra Čecha.*
– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy
69. **podržet** – podpořit – metafora
*Dělá hrubé chyby, **podrželi ho**, ale už bohužel špatně.*
– str. 19, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
70. **pohárový zápas** – soutěž hraná souběžně s ligovými zápasy – metafora
***Pohárový zápas** v Třinci měl Liberci přihrát zpátky ztracenou sebedůvěru.*
– str. 21, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
71. **pokrýt hráče** – obsadit hráče – metafora
*Nedokázali jsme si **pokrýt hráče**, kteří nám dávali góly, aby byli natěsno.*
– str. 21, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
72. **pole** – hrací plocha – metafora
*Dvacet hráčů nastoupilo v této ligové sezoně za Plzeň **do pole**, už jen dva z nich čekají na gól.*
– str. I, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání, příloha Liga na víkend
73. **potopit** – vyhrát nad soupeřem – metafora
*Když stoper Roman Hubník **potopil** Liberec, hlásil: „Jestli se trefí příště Hroša, tak to zkompletujeme.“*
– str. I, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání, příloha Liga na víkend
74. **pralesní úroveň** – fotbalová nižší soutěž – metafora
Není první ani poslední, herecká větev fotbalového rodu je rozšířená po celém světě, od El Clásika **po** nejnižší **pralesní úroveň**.
– str. 3, Sport magazín, číslo 14
75. **prostřelit brankáře** – dát gól – metafora
*Záložník Wolfsburgu se ocitl sám před Davidem de Geou a **prostřelil** ho.*
– str. 8, ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy
76. **protlačit se** – prosadit se – metafora
Budete chtít na Slovensku ukázat, že byste **se** chtěl **protlačit** na post jedničky?
– str. 2, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

77. **průsvitné ochozy** – nezaplňný stadion – metafora
Průsvitné ochozy byla ostuda.
– str. 6, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
78. **přestupové okno** – období, kdy hráči přestupují do jiného týmu – metafora
*Tři měsíce před otevřením **přestupového okna** je variant stále dost, ačkoliv zaměření na úzkou elitu s sebou nese riziko ve stylu „kdo moc vybírá, přebere“.*
– str. 18, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
79. **přibouchnout si dveře** – znemožnit si šanci na postup – metafora
*Tenhle gól nic nezměnil na tom, že si Arsenal **přibouchl dveře** vedoucí ze základní skupiny.*
– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy
80. **přifilmovat faul** – předstírat nedovolený zákrok – metafora
*Ostravský útočník Václav Svěrkoš měl po zápase se Spartou na Bazalech TV Nova přiznat, že po kontaktu s Tomášem Hübschmanem **přifilmoval faul** a sudí Vidlák nařídil penaltu.*
– str. 13, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
81. **připsat si** – zúčastnit se – metafora
*„Snažím se odvádět co nejlepší výkony kvůli sobě a ne kvůli tomu, abych na někoho vytvářel tlak,“ říká Vaclík, jenž si v Žilině **připíše** třetí reprezentační start.*
– str. 2, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
82. **rána** – prudká střela – metafora
*„Eliminace jednoho dvou útočnicků je pochopitelně jednodušší, takhle soupeři nevědí, odkud ta **rána** přijde,“ tvrdí trenér Vlastimil Palička.*
– str. I, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání, příloha Liga na víkend
83. **robinzonáda** – zákrok brankáře, při kterém skokem a pádem chytá nebo vyráží míč – metonymie
*V 15. minutě pálil pravačkou David Alaba, brankář Arsenalu však **vystříhl robinzonádu** a balon schoval do rukavic.*
– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy
84. **roh** – kopnutý míč za brankovou čáru a tím získaný kop – metonymie
*To je – zejména **při rohu** – mnohem více problém hráčů bránících u přední tyče*

než jeho chyba.

– str. 19, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání

85. **rozjet akci** – začít útočit – metafora

*Gólovou **akci rozjel** na pravé straně Daniel Caligiuri, jenž se prosmýkl kolem dvou domácích hráčů a předal míč Julianu Draxlerovi.*

– str. 8, ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy

86. **rozpumpovat** – namotivovat hráče k lepšímu výkonu – metafora

*Inkasovaná branka domácí **rozpumpovala**.*

– str. 8, ročník LXIII, číslo 229

87. **rozťukat** – rozpohybovat soupeře – metafora

*Neumíme ho **rozťukat**, neoslňujeme ofenzivní kreativitou.*

– str. 6, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

88. **rudí** – hráči Sparty Praha – metafora

*Vyhrát obě střetnutí proti „**rudým**“ se Plzni podařilo teprve podruhé v rámci samostatné nejvyšší soutěže.*

– str. 4, ročník LXIII, číslo 115, vydání Čechy

89. **ruka** – míč zahraný rukou – metonymie

*Juan Mata centroval do pokutového území, ovšem trefil **ruku** záložníka Wolfsburgu, která plála od těla.*

– str. 8, ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy

90. **rupnout** – prohrát zápas – metafora

*Jenže Erich Brabec a spol. s druholigovým celkem v prvním čtvrtfinále **rupli** 1:3.*

– str. 21, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání

91. **schovat balon do rukavic** – míč, který chytil brankář – metafora

*V 15. minutě páčil pravačkou David Alaba, brankář Arsenalu však vystříhl robinzonádu a **balon schoval do rukavic**.*

– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy

92. **sítě** – branka – metonymie

*Rajtoral z pravé strany obešel protihráče, následnou střelu Hanuš vyrazil, ovšem ve shluku hráčů se nejlépe zorientoval pravý bek a balon nakonec dostal **do sítě**.*

– str. 2, ročník LXIII, číslo 115, vydání Čechy

93. **snajpr** – hráč, který často a dobře střílí – metafora
Delegace v čele s osmatřicetiletým koučem Paharsem před kvalifikačním duelem v Edenu sondovala v Česku ubytovací možnosti v Břízkách a formu talentovaného snajpra Šabaly.
– str. 5, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
94. **souboj** – sportovní utkání – metonymie
Nedávný akční souboj Barcelony s Realem Madrid přinesl domácí vítězství a řadu zajímavých situací.
– str. 3, Sport magazín, číslo 14
95. **spálit šanci** – zkazit možnost dát gól – metafora
Na druhé straně „kanonyři“ spálili spoustu šancí, mnoho nadějně rozjetých akcí pak znehodnotili lacinou ztrátou.
– str. 9, ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy
96. **stadion povstal** – fanoušci povstali – synekdocha
Stadion povstal a přivítal loučící se ikonu Viktorie.
– str. 2, ročník LXIII, číslo 115, vydání Čechy
97. **stopka** – zákaz hraní – metafora
David Lafata má zaplatit padesát tisíc korun za nefér chování, zápasová stopka se ho nedotkla.
– str. 13, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
98. **strahovský kopeček** – stadion Sparty Praha – metafora
V pondělí se probudil jako fotbalista roku, včera ze strahovského kopečku odjížděl potrestán za simulování v ligovém utkání s Teplicemi, které vedlo k vymyšlené a vítězné penaltě Sparty.
– str. 13, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
99. **stratég** – hráč, který řídí hru – metafora
K tomu všemu využila služeb jabloneckého stratéga, který si na kouče Lotyšska našel zhruba čtvrt hodinu během tréninku svého týmu.
– str. 5, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
100. **sundat nohu z plynového pedálu** – zmírnit tempo hry – metafora
Ve druhém dějství Bayern přece jen sundal nohu z plynového pedálu a děsivé tempo

- z prvního poločasu umírní, přesto si dotančil pro čtvrtou branku.*
– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy
101. **šance žije** – mít možnost na postup - metafora
*Mají ji mizerně rozehranou, nicméně **šance** ještě **žije**.*
– str. 5, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
102. **šestnáctka** – pokutové území – metonymie
*A naopak abychom měli prostor v soupeřově **šestnáctce**, abychom branky mohli střítet.*
– str. 21, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
103. **šibenice** – roh branky – metafora
*Nebylo to nic platné, na střelu Davida Alaby **do** levé **šibenice** už dosáhnout nemohl.*
– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy
104. **šlapat** – fungovat, spolupracovat – metafora
*Tady jsem poprvé zažil, když mužstvo **šlape**, má řád a klub funguje fantasticky.*
– str. 4, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
105. **špička** – přední příčky tabulky – metafora
*„Kanonyři“ zvládli přesvědčivě těžké utkání na hřišti Leicesteru, výhra 5:2 je posunula zpět **do špičky** Premier League.*
– str. 9, ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy
106. **tažení** – úspěšné útoky – metonymie
*Sparta nedokázala navázat na úspěšné **tažení** z loňského ročníku a v honbě za mistrovskou korunou selhala.*
– str. 16, ročník LXIII, číslo 109, vydání Čechy
107. **těžká pozice** – psychicky náročná pozice – metafora
***Těžká pozice.** Pořád ho neberou jako brankáře, který by odpovídal ambicím PSG.*
– str. 19, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
108. **těžké utkání** – utkání se silným soupeřem – metafora
*„Kanonyři“ zvládli přesvědčivě **těžké utkání** na hřišti Leicesteru, výhra 5:2 je posunula zpět **do špičky** Premier League.*
– str. 9, ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy
109. **trávník** – hrací plocha – metonymie
Ale každý hráč pečlivě sleduje, jestli trenér schválí nefér gól, či ho dokonce oslavuje

- s publikem na trávníku.*
- str. 14, Sport magazín, číslo 14
110. **trhák** – náhlé, prudké zvýšení rychlosti běhu – metafora
V 6. minutě vyslal Leo Baptistao kolmou přihrávkou do trháku kanonýrka Roberta Soldana.
- str. 4, ročník LXIII, číslo 230, vydání Čechy
111. **třígólová jáma** – náskok tří bodů – metafora
Jak se asi dneska večer může stát, že Bayern překlene třígólovou jámu, která ho dělí před odvetou semifinále Ligy mistrů od Barcelony?
- str. 13, ročník LXIII, číslo 109, vydání Čechy
112. **tuhá výzva** – zápas se silným soupeřem – metafora
Dnes ho čeká tuhá výzva.
- str. 7, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
113. **udeřit** – provést útočnou akci – metafora
Soupeř nikdy neví, kdo z hráčů Viktorie udeří.
- str. III, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání, příloha Liga na víkend
114. **ujet** – dopustit se nepřijatelné chyby – metafora
Klopil oči, studem mu červenaly uši, protože už uvnitř věděl, že ujel.
- str. 10, Sport magazín, číslo 14
115. **urvat body** – zvítězit v zápase a připsat si body do tabulky – metafora
Zvítězit a urvat všechny tři body.
- str. 4, ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy
116. **úzká elita** – menší počet kvalitních hráčů – metafora
Tři měsíce před otevřením přestupového okna je variant stále dost, ačkoliv zaměření na úzkou elitu s sebou nese riziko ve stylu „kdo moc vybírá, přebere“.
- str. 18, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
117. **vápno** – pokutové území – metonymie
Barcelona postupnou kombinací zavře všechny u vápna a obehává si to.
- str. 2, ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy
118. **vlastní** – gól zaviněný bránícím celkem – metonymie
Holandané nám umožnili vítězný gól v poslední minutě, Islandané si dali vlastního,

- v Turecku nám pomohl rozhodčí.*
– str. 6, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
119. **vrbovina** – trenérská zkušenost Pavla Vrby - metonymie
*„Klub **vrbovinou** nasákl a ten vlak jede dál,“ tvrdí Lička.*
– str. I, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání, příloha Liga na víkend
120. **vyburcovat** – povzbudit k činnosti – metafora
*Jestliže fanoušek touží, aby si to nynější nejlepší české týmy rozdaly přímo ve 27. kole, tak by měl Milan Baroš **vyburcovat** spoluhráče, aby našli v sobě patřičné odhodlání a nedovolili, aby si hosté odvezli z Bazalů vítězství.*
– str. III, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání, příloha Liga na víkend
121. **vydrtit** – s převahou porazit soupeře – metafora
*Třeba Nizozemce **vydrtili** v baráži o EURO, ve dvojzápase, kde se většina mužstev opatrně oťukává, celkově 7:4.*
– str. 7, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
122. **vyfasovat červenou** – dostat červenou kartu – metafora
*V tomto excesu sehrál důležitou roli i fakt, že za etudu mladého střelce **vyfasoval** nebohý brankář Kroměříže Marek Vogl **červenou**.*
– str. 13, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
123. **vyhořet** – prohrát – metafora
*V prvním čtvrtfinále Slovan v Trinci **vyhořel** 1:3.*
– str. 21, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
124. **vychytaná nula** – nulový počet obdržných gólů – metonymie
*Jednoznačně to potvrzují **vychytané nuly**, což není náhoda!*
– str. 19, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
125. **vyplavat** – projít obranou – metafora
*Po centru Thiaga Alcantary totiž **vyplaval** za zcela zkoprněnými stopery Arsenalu a hlavou udělal první čáru na brankový účet zápasu.*
– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy
126. **výprask** – výrazná prohra – metafora
*Nebýt jeho, odjížděla by družina trenéra Arséna Wengera s **výpraskem**.*
– str. 2, ročník LXIII, číslo 258

127. **vyprodaný stadion** – vyprodané vstupenky – synekdocha
Věřím, že bude vyprodaný stadion a diváci uvidí hezké utkání.
– str. 2, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
128. **vyslat** – přihrát – metafora
V 6. minutě vyslal Leo Baptistao kolmou přihrávkou do trháku kanonýrka Roberta Soldana.
– str. 4, ročník LXIII, číslo 230, vydání Čechy
129. **vysoký míč** – míč zahraný do obloučku – metafora
Víme, že má určité slabiny, mezi které patří vybihání na vysoké míče, ale každý z těch top gólmánů má nějakou slabinu.
– str. 19, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
130. **vystřelit do pozice** – dosadit hráče do určité herní pozice – metafora
Rád se do Žiliny vracím, protože je to klub, který mě vystřelil do pozice, ve které jsem.
– str. 4, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy
131. **vystříhnout** – předvést – metafora
V 15. minutě páčil pravačkou David Alaba, brankář Arsenalu však vystříhl robinzonádu a balon schoval do rukavic.
– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy
132. **vytáhnout tutovku** – chytit jasný, předpokládaný gól – metafora
Krátce před poločasem nejprve vytáhl tutovku Müllerovi, poté odmítl dalekonosný pokus Douglase Costy.
– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy
133. **vytlačit** – dostat se na místo někoho jiného – metafora
Podává spolehlivé výkony, v lednu vytlačil z pozice jedničky Szczesného a už ho mezi tyče v Premier League nepustil.
– str. 18, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání
134. **zahuštěná obrana** – silná obrana soupeře – metafora
Ale překonávat zahuštěnou obranu soupeře nám nejde.
– str. 6, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

135. **zaříznout** – rozhodčí nerozhodl podle pravidel – metafora

Zařízli jste nás proto, že náš předseda kritizoval ve Sportu mocného Romana Berbra.

– str. 10, ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy

136. **zasunout** – umístit střelu – metafora

Ve 28. minutě se po centru z levé strany nejrychleji zorientoval v šestnáctce Thomas Müller, svou střelu opřel o koleno Mertesačkera a zasunul ji k pravé tyči.

– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy

137. **zatracoat kopačky** – přestat hrát fotbal – metafora

Ale kopačky zatracoat nemusí, v sobotu v Hradci v dalším dílu bitvy o titul bude Spartě zase k ruce.

– str. 13, ročník LXIII, číslo 79, moravskoslezské vydání

138. **ztrácet balon** – neudržet balon ve svém týmu – metafora

Upozorňoval, jak ztrácejí balon a dostávají góly z protiútoků.

– str. 6, ročník LXIII, číslo 76, vydání Čechy

139. **zvadlý parták** – spoluhráč bez motivace – metafora

Bezprostředně poté sice Čech zkoušel burcovat zvadlé partáky, ale byla to jen labutí píseň.

– str. 2, ročník LXIII, číslo 258, vydání Čechy

140. **žlutá ponorka** – fotbalový tým Villarreal CF – metafora

Po šesti odehraných kolech nenajdete v čele La Ligy název žádného španělského gigantu, ale tým přezdívaný „žlutá ponorka“.

– str. 2., ročník LXIII, číslo 229, vydání Čechy

3.2 Měsíčník HATTRICK

HATTRICK je fotbalový magazín, který vychází jednou za měsíc. Nalezneme v něm zprávy z domácího i zahraničního prostředí. Poprvé byl vydán roku 1999. Mezi pravidelné rubriky patří interview, kartotéka, idol, hattrikář a další. Cena toho magazínu je 79 Kč.

3.2.1 Analýza získaného materiálu

1. **áčko** – hlavní tým klubu – metonymie

*Ve Spartě byla obrovská konkurence a já jsem asi neměl úplně na to, abych se prosadil v **áčku** jako důležitý hráč.*

– str. 20, 01/2016

2. **baráž** – zápas o postup z nižší soutěže do vyšší nebo o udržení se ve vyšší soutěži – metafora

*Do **baráže** zamířilo Maďarsko.*

– str. 51, 12/2015

3. **běčko** – rezervní, záložní tým – metonymie

*Většinu utkání jsem na Letné odehrál za **běčko**.*

– str. 20, 01/2016

4. **bek** – hráč hrající v obraně, obránce – metonymie

*Ale místo **na levém beku** mi určil Jupp Heynckes.*

– str. 15, 01/2016

5. **bělomodří** – hráči argentinské fotbalové reprezentace – metafora

*Po takto náročné sezoně ještě bojoval v dresu Argentiny na Copa América, ale cesta **bělomodrých** se zastavila pod vrcholem, finále zvládlo v prodloužení Chile.*

– str. 31/III, 01/2016

6. **bez bodu** – prohra – metafora

*Vrací se **bez bodu**.*

– str. 29, 12/2015

7. **bijec** – hráč, který se umí prosadit – metafora

*S příchodem Kerbra, který k nám sám chtěl, a návratem **bijce** Rabušice jsem opravdu spokojený.*

– str. 29, 09/2015

8. **bitva** – zápas s těžkým soupeřem – metonymie

*Po osmnácti marných pokusech přehrálo Německo v mistrovské **bitvě**.*

– str. 35, 12/2015

9. **boj** – rozhodující zápas – metafora

*V **boji** o účast v elitním kvartetu pak Belgičané po statečném boji padli s pozdějším*

finalistou z Argentiny.

– str. 29, 06/2015

10. **bojovat** – hrát proti silnému soupeři – metafora

*Po takto náročné sezoně ještě **bojoval** v dresu Argentiny na Copa América, ale cesta bělomodrých se zastavila pod vrcholem, finále zvládlo v prodloužení Chile.*

– str. 31/III, 01/2016

11. **bomba** – prudce kopnutý míč – metafora

*Parádní **bombou** překonal liverpoolského Mignoleta.*

– str. 51/XI, 01/2016

12. **bombardér** – hráč, který nejvíce střílí – metafora

*Jsou příběhy jako tenhle, které ukazují, že „národní **bombardér**“ se 365 brankami ve 427 bundesligových utkáních – nejúspěšnější německý střelec všech dob, nikdy nechtěl být tím, kým ve skutečnosti byl.*

– str. 59, 01/2015

13. **bomber** – nejlepší střelec v týmu – metafora

*Trápení ukončil až v poslední čtvrt hodině slávistický **bomber** Milan Škoda a otočil výsledek na 2:1.*

– str. 12, 11/2015

14. **borec** – výborný hráč – metafora

*Důrazem a tvrdostí se totiž vyrovnává i mnohem zkušenějším **borcům**.*

– str. 59, 12/2015

15. **branka** – branková konstrukce – metafora

*Devětadvacetiletý fotbalista prý už od dětství snil o tom, že se prosadí **brankou** do sítě soupeře.*

– str. 7, 10/2015

16. **bronz** – bronzová medaile – metonymie

*V Brazílii 2014 jsme semifinále s Argentinou prohráli až na penalty a v boji o **bronz** jsme zmydlili Brazílii.*

– str. 14, 11/2015

17. **cinklý** – podplacený – metafora
*Bylo **cinklý** i Německo?*
– str. 12, 12/2015
18. **čelo** – první místo tabulky – metafora
*Loni vyhrál doma s týmem vše, co šlo, ale letos ne a ne dohnat Plzeň v **čele** tabulky.*
– str. 12, 06/2015
19. **čísla hovoří** – čísla udávají – metafora
*Za nástupce Petra Čecha v brance Chelsea ale **hovoří čísla**.*
– str. 31, 12/2015
20. **čisté konto** – žádná obdržená branka – metafora
*Trenér Vrba tak ani v těchto duelech neudržel se svými svěřenci **čisté konto** a pilování defenzivy musí vyhlásit na jaro za strategický bod číslo jedna.*
– str. 12, 01/2016
21. **demolice** – porážka s převahou – metafora
*Na El Clásiku si ještě jako střídající vychutnal za půl hodiny **demolici** královského Realu, aby pak Římu v Lize mistrů šoupl dva kousky.*
– str. 31/III, 01/2016
22. **derby** – utkání tradičních soupeřů – metonymie
*Řešíte rivalitu **při derby** tak silně jako muži?*
– str. 87, 10/2015
23. **devatenáctka** – reprezentační tým hráčů do devatenácti let – metonymie
*Byl to totiž právě on, kdo před čtyřmi lety svými góly připravil českou **devatenáctku** o zlaté medaile ve finále evropského šampionátu do 19 let v Rumunsku.*
– str. 57, 01/2016
24. **dirigent** – hráč, který řídí, vede tým – metafora
*Byl nejvýraznější postavou v týmu, tahounem v záloze, **dirigentem** a trochu nečekaně i střelcem.*
– str. 33, 12/2015
25. **dirigovat** – řídit, vést tým – metafora
***Dirigoval** Barcelonu ve slavném El Clásiku, vynuloval svým výkonem domácího*

- Ronalda a nenechal zazářit po zranění se vracejícího Messiho.*
– str. 33/V, 01/2016
26. **dloubáček** – druh kopu – metafora
*Ohromné překvapení bylo na světě a spolu s Panenkovým penaltovým **dloubáčkem** obletělo celý starý kontinent.*
– str. 8, 01/2016
27. **dojet** – skluzem narazit do soupeře – metafora
*Německý obránce Markus Babbel proti němu už v 5. minutě vyrazil skluzem, vypíchl mu míč a pořádně ho „**dojel**“.*
– str. 84, 10/2015
28. **domáci** – hráči hrající ve vlastní obci, na vlastním hřišti – metonymie
*Zdecimovaný tým vypadl ve čtvrtfinále s **domácními** USA, když dostal výprask 0:6.*
– str. 7, 09/2015
29. **driblér** – hráč, který je šikovný s míčem – metafora
*„Je škoda, že je pryč, ale čeká ho úspěšná kariéra,“ prohlásil jeden z nejlepších **driblérů** na světě.*
– str. 29, 06/2015
30. **driblovat** – dobře pracovat s míčem – metafora
*Obchází hráče, skvěle centruje, **dribluje** zprava či zleva do středu a dává góly.*
– str. 14, 11/2015
31. **dvojká** – rezervní brankář týmu – metonymie
*Grigar je velkou jistotou už šest let, Slavík je velmi zkušený, možná však bude **dvojkou** mladý Lipš.*
– str. 37, 09/2015
32. **forma** – dobrý stav sportovní výkonnosti – metonymie
*Výhrou je příchod Hušbauera, dostane-li se **do** staré **formy**.*
– str. 17, 09/2015
33. **hatrick** – vstřelení tří gólů jedním hráčem během zápasu – metafora
*Ve jedenácti zápasech dal dvacet branek, dva **hatricky**.*
– str. 86, 10/2015

34. **hlavička** – přihrávka, střela hlavou – metonymie
*Dvěma gólovými **hlavičkami** sestřelil Kazachstán ze vzduchu.*
– str. 6, 11/2015
35. **hlavičkář** – fotbalista vynikající ve hře hlavou – metonymie
*Není to tedy klasický **hlavičkář**, který by ztrácel při hře po zemi.*
– str. 59, 12/2015
36. **honit** – dohánět bodovou ztrátu – metafora
*Zato Sparta bude na jaře **honit** Plzeň s vidinou play off Evropské ligy.*
– str. 13, 01/2016
37. **chladivá porážka** – porážka s převahou – metafora
*Postupové šampaňské ale muselo zůstat u ledu **po chladivé porážce** doma s Běloruskem.*
– str. 33, 12/2015
38. **chytat** – hrát na pozici brankáře – metafora
*Ve FNL **chytali** Adamuška a Dostál dobře.*
– str. 87, 09/2015
39. **chytit** – zaujmout – metafora
*Iniestu **chytila** hra jménem fotbal už od malička.*
– str. 30, 06/2015
40. **jedenáctka** – tým o jedenácti hráčích – metonymie
*Trenér Arséne Wenger si bez něj už nedokáže představit ideální **jedenáctku** Gunners.*
– str. 50/X, 01/2016
41. **jednička** – hlavní brankář týmu – metonymie
*Není jasná **jednička**, ale zřejmě jí bude Štěch.*
– str. 17, 09/2015
42. **kanonýrek** – hráč, který často střílí – metafora
*Až trenér Pavel Vrba ve druhém poločase poslal na trávnik slávistického **kanonýrka** Milana Škodu.*
– str. 6, 11/2015
43. **katapult** – postup – metafora
Postup ze skupiny smrti s Německem na úkor Ruska a Itálie, zviditelnění tehdejších

*mladíků Nedvěda, Poborského, Bejbla, Šmicra, Bergra a jejich **katapult** do předních klubů Evropy, to byl také výsledek reprezentační práce tehdy už zkušeného trenéra.*

– str. 32, 06/2015

44. **katapultovat** – vyvýšit – metafora

*Tři body za kontumaci tohoto duelu Albánii na druhé místo **katapultovaly** na úkor Dánska.*

– str. 57, 12/2015

45. **klička** – obejít soupeře s míčem – metafora

*Raději vyřadí **kličkou** jednoho až dva protihráče ze hry, uleví útoku, zatíží obranu soupeře a sprintuje do středu na hlavičku nebo ránu.*

– str. 16, 01/2016

46. **klokani** – označení pro hráče pražských Bohemians – metafora

*Již v té době byly klubové barvy budoucích **klokanů** zelená a bílá.*

– str. 70, 12/2015

47. **komando** – útočná formace – metonymie

*Jenže tohle obávané útočné **komando** také Vlkům vystřílelo před šesti lety titul.*

– str. 26, 06/2015

48. **koncovka** – závěrečná fáze útoku – metonymie

*V přípravě byla největším problémem **koncovka**.*

– str. 78, 09/2015

49. **kotel** – podpora domácích fanoušků – metafora

*Po své trefě si svlékl dres a v euforii běžel slavit **ke kotli** hostů.*

– str. 7, 10/2015

50. **kousek** – gól – metafora

*Na El Clásiku si ještě jako střídající vychutnal za půl hodiny demolici královského Realu, aby pak Římu v Lize mistrů šoupnul dva **kousky**.*

– str. 31/III, 01/2016

51. **kouzelník** – výborně hrající hráč – metafora

*Jak se líbí tetování s portugalským **kouzelníkem** Cristianem Ronaldem?*

– str. 7, 11/2015

52. **křídelník** – hráč, hrající na pozici krajního útočníka – metafora
„Je dobrý, ale také pořád mladý a měl by se učit. Lepší by byl Hazard,“ *miní francouzský křídelník.*
– str. 29, 06/2015
53. **lavička** – náhradní hráči – metonymie
*Netěší mě vysedávat **na lavičce** a hrát jen pár minut.*
– str. 18, 11/2015
54. **léčba Vrbou** – trenérská práce Pavla Vrby – metonymie
*Čtyři zápasy, žádné vítězství, **léčba Vrbou** po herně mdlé éře Michala Bílka ne a ne zabrat.*
– str. 29, 12/2015
55. **legenda** – známá fotbalová osobnost – metonymie
*Z Čechova příchodu byl doslova nadšen David Seaman, **legenda** Arsenalu, který během své dvaadvacetileté kariéry stál třináct let v brance „Gunners“.*
– str. 15, 10/2015
56. **matador** – předák, význačná osoba – metafora
*Nahradil jej **matador** Zdeněk Ščasný a od vedení dostal úkol, v době převzetí funkce z kategorie sci-fi – vyhrát titul.*
– str. 12, 06/2015
57. **mezi tyčemi** – v bráně – metafora
*To se pak všem Kompanyům, De Bruyneům či Hazardům vpředu hraje, když mají **mezi tyčemi** takovou oporu.*
– str. 31, 12/2015
58. **mladý tým** – mladí hráči – synekdocha
*Bohužel jsme měli **mladý** a málo zkušený **tým**.*
– str. 14, 11/2015
59. **nahrábnout** – získat body – metafora
*Takže výhry se Spartou a Jabloncem v posledním podzimním kole, tam jsme **nahráblí** důležité body.*
– str. 8, 09/2015

60. **nasázet** – vstřelit góly – metafora

*Villa **nasázet** za dvě sezony v tamním celku 38 branek a zanedlouho se dostal i kvůli finančním problémům Gijónu v roce 2003 do prvoligové Zaragozy.*

– str. 24, 10/2015

61. **naskakovat** – hrát za tým – metafora

*Talentovaný stoper už od sedmnácti pravidelně **naskakoval** v A-týmu a prošel postupně všemi mládežnickými reprezentacemi.*

– str. 59, 12/2015

62. **nastartovat** – začít kariéru – metafora

*„Předvedl výkony jako Hašek v Naganu,“ okomentoval výstižně přínos brankáře, který tak ve Švýcarsku **nastartoval** svoji zářivou kariéru .*

– str. 49, 06/2015

63. **nejdražší nohy** – hráč, který má vysokou cenu – metafora

*Ale tento mladík zdaleka není sám, vlastní jedny z **nejdražších nohou** na světě a kde se objeví, tak je středem zájmu.*

– str. 49/IX, 01/2016

64. **nezářit** – nepodávat dobré výkony – metafora

*Milan Škoda je fotbalistou, který neměl hvězdný začátek, ale neustále se zlepšuje, jeho potenciál má stále stoupající úroveň, i když Slavia zrovna v posledních sezonách **nezáří**.*

– str. 10, 11/2015

65. **nový dres** – za nový tým – synekdocha

*V **novém dresu** toho však zatím moc nestihl.*

– str. 26, 12/2015

66. **obounohý** – hráč hrající pravou i levou nohou – metafora

*Jste považován za **obounohého** hráče s velkým přehledem, hrajícím klidně, neřešíte výroky rozhodčích – jak to máte se spolehlivostí pravé a levé nohy, co byste vlastně řekl o své hře?*

– str. 22, 01/2016

67. **odvedenec** – hráč, který přestoupil z jednoho týmu do druhého – metafora

„Přijít do takového klubu, jako je Chelsea, je sen, ale budu muset tvrdě pracovat

*na tom, abych se dostal na potřebnou úroveň,“ řekl **odvedenec**.*

– str. 29, 06/2015

68. **ofsajd** – postavení mimo hru – metonymie

*Zelinka nepískl penaltu proti Slavii za Jablonského ruku, při tvrdém zákroku Jiráčka na Jablonského nezapískal ani faul, pomezí čtyřikrát zastavil slávisty v gólové šanci chybně odměvanými **ofsajdy**.*

– str. 10, 11/2015

69. **osobní souboj** – hra jeden na jednoho – metonymie

*Dále mě první liga naučila být tvrdou v **osobních soubojích**.*

– str. 82, 06/2015

70. **otřít** – trefit tyč – metafora

*Za Fluminense se snažil odpovědět Felipe, který ale svou ránu jen **otřel** o tyč.*

– str. 19, 09/2015

71. **padnout** – prohrát zápas – metafora

*V boji o účast v elitním kvartetu pak Belgičané po statečném boji **padli** s pozdějším finalistou z Argentiny.*

– str. 29, 06/2015

72. **pálit** – má přesnou ránu – metafora

*A skvěle **pálí** z trestných kopů.*

– str. 15, 01/2016

73. **pažit** – hrací plocha – metafora

*Na mistrovském **pažitu** ho už asi nevidíme.*

– str. 13, 06/2015

74. **pilovat lajnu** – hlídat si svou pozici – metafora

*V jeho herním systému mi to báječně vyhovovalo, protože to nebyla taková ta klasika, při níž bek **piluje** svou **lajnu**.*

– str. 15, 01/2016

75. **podlehnout** – nestačit na soupeře a prohrát zápas – metafora

*Pražský tým **podlehl** v Příbrami po vyrovnané bitvě 2:3, když si rozhodující trefu připsal sedm minut před koncem Petr Mezera.*

– str. 74, 01/2016

76. **pohár** - soutěž hraná souběžně s ligovými zápasy – metafora
*Nebýt jeho, Liberec by spadl a nehrál **poháry**.*
– str. 70, 09/2015
77. **pole** – hrací plocha – metafora
*Bylo to ve Slovácku, když byl vyloučený náš gólman Heča, už jsme nemohli střídat a do branky musel jít hráč z **pole**.*
– str. 22, 01/2016
78. **posadit na střídačku** – dostat pozici náhradníka – metafora
*Musel velmi trpět, když ho trenér José Mourinho v Chelsea **posadil** vloni **na střídačku** jako dvojku a dal přednost o deset let mladšímu belgickému mladíkovi Thibautovi Courtoisovi.*
– str. 15, 10/2015
79. **poslat do sprch** – udělit hráči druhou žlutou kartu a tím ho poslat mimo hřiště – metafora
*Že, pane Zelinko, který jste v Hradci Králové zapískal Plašilovu (ne) ruku a **poslal** jej s druhou žlutou **do sprch**, a Hradec (asi) do druhé ligy.*
– str.10, 06/2015
80. **poslat na trávník** – postavit hráče do hry – metafora
*Až trenér Pavel Vrba ve druhém poločase **poslal na trávník** slávistického kanonýrka Milana Škodu.*
– str. 6, 11/2015
81. **prát se** – snažit se udržet si své místo – metafora
*V tvrdé konkurenci Xaviho či Deca **se** musel **prát** o své místo na výsluní, ovšem nakonec uspěl a pomáhal sbírat cenné trofeje jak Barceloně, tak i španělské reprezentaci, kde se stal rovněž nezbytným členem základní sestavy.*
– str. 30, 06/2015
82. **proháčkovat se** – překonat kličkami protihráče – metafora
*V 22. minutě se agilní Fernando **proháčkoval** spartánskou obranou a přiřuknul Brenovi, jenž prověřil tvrdou střelou brankáře Čtvrtečka.*
– str. 19, 09/2015

83. **projít sítím** – porazit soupeře – metafora
*Jeden gigant vedle druhého **prošly sítím** čtvrtfinále Ligy mistrů.*
– str. 13, 06/2015
84. **prolomit** – projít obranou – metafora
*Čili znásobíme sílu proti stoperům a **prolomíme** to prostředkem, přičemž po krajích nás zastoupí záložníci.*
– str. 16, 01/2015
85. **proměnit** – dát gól – metafora
*Ten **proměnil** penaltu a stal se s padesáti trefami nejlepším střelcem anglické reprezentace všech dob.*
– str. 49, 12/2015
86. **přehrát** – zvítězit nad soupeřem – metafora
*Po osmnácti marných pokusech **přehráló** Německo v mistrovské bitvě.*
– str. 35, 12/2015
87. **přetáhnout** – získat hráče do svého týmu – metafora
*Nedivím se, že tohoto vynikajícího záložníka nakonec **přetáhla** právě ambiciózní Mladá Boleslav.*
– str. 40, 09/2015
88. **příprava** – přátelský přípravný zápas – metonymie
*V **přípravě** byla největším problémem koncovka.*
– str. 78, 09/2015
89. **přit'uknout** – přihrát spoluhráči – metafora
*V 22. minutě se agilní Fernando proháčkoval spartánskou obranou a **přit'uknul** Brenovi, jenž prověřil tvrdou střelou brankáře Čtvrtečka.*
– str. 19, 09/2015
90. **rodina slávistů** – fanoušci Slavie Praha – metonymie
*Nekonečná **rodina slávistů** se mu bude klanět až na věky věků.*
– str. 34, 06/2015
91. **roh** – kopnutý míč za brankovou čáru a tím získaný kop – metonymie
Brňany nepoložily zahozené šance ani gól, při němž se trefil hostující Kukec přímo

z rohu.

– str. 81, 09/2015

92. **rozdat přihrávku** – přesně přihrát – metafora

Iniesta vždy uměl rozdat přesnou přihrávku, a tak nebylo divu, že se stal v herním systému tiki-taka spolu s Xavim hlavním mezičlánkem barcelonské hry.

– str. 30, 06/2015

93. **ruka** – míč zahraný rukou – metonymie

Že, pane Zelinko, který jste v Hradci Králové zapískal Plašilovu (ne) ruku a poslal jej s druhou žlutou do sprch, a Hradec (asi) do druhé ligy.

– str. 10, 06/2015

94. **sázet** – spoléhat na křídelní hru – metafora

V mnoha týmech s moderními herními koncepty se sází na křídelní hru s centry do pokutového území, které jsou rozhodující pro střelení gólů.

– str. 16, 01/2015

95. **sešívání** – hráči Slávie Praha – metafora

Sešívání vyřadili Lens, senzačně v prodloužení odvety i slavný AS Řím.

– str. 34, 06/2015

96. **sít'** – branka – metonymie

Devětadvacetiletý fotbalista prý už od dětství snil o tom, že se prosadí brankou do sítě soupeře.

– str. 7, 10/2015

97. **spadnout** – sestoupit do nižší soutěže – metafora

Nebýt jeho, Liberec by spadl a nehrál poháry.

– str. 70, 09/2015

98. **stoper** – střední obránce – metafora

Talentovaný stoper už od sedmnácti pravidelně naskakoval v A-týmu a prošel postupně všemi mládežnickými reprezentacemi.

– str. 59, 12/2015

99. **střela** – poslání míče na branku – metafora

V první šanci zápasu se objevil Filip Havelka, který se dostal k odraženému míči

*na hranici velkého vápna a vyslal jedovatou **střelu** do horního růžku branky.*

– str. 19, 09/2015

100. **střelec** – hráč, který často posílá míče na branku – metafora

*S 59 góly je nejlepším **střelcem** španělské reprezentační historie, přitom moc nechybělo a fotbalovou kariéru ukončil dříve, než ji pořádně začal.*

– str. 24, 10/2015

101. **stříbro** – stříbrná medaile – metonymie

*Ve dvaceti letech získal **stříbro** na Mistrovství světa své věkové kategorie v Kanadě.*

– str. 22, 06/2015

102. **střídat** – měnit hráče za hráče – metafora

*A to **střídal** pouze v jednom jediném duelu, hned na začátku ledna odehrál v La Lize jen jeden poločas.*

– str. 31/III, 01/2016

103. **střílet** – posílat míče na branku – metafora

*Ani v dresu Los Maños nezapomněl **střílet** góly, navíc začal sbírat i týmové úspěchy, když tmavovlasý fotbalista vyhrál Copa del Rey i španělský Superpohár.*

– str. 24, 10/2015

104. **šéfovat kabině** – zastávat roli trenéra – synekdocha

*Skoro tři roky **šéfoval kabině** Sparty kouč Vítězslav Lavička.*

– str. 12, 06/2015

105. **šestnáctka** – pokutové území – metonymie

*V 80. minutě předvedli nádherný tůkes **do** soupeřovy **šestnáctky** Rosický s Kollerem, zakončoval z gólové pozice Koller, ale těsně minul.*

– str. 8, 10/2015

106. **šoupnout** – vstřelit gól – metafora

*Na El Clásiku si ještě jako střídající vychutnal za půl hodiny demolici královského Realu, aby pak Římu v Lize mistrů **šoupnul** dva kousky.*

– str. 31/III, 01/2016

107. **špice** – horní příčky tabulky – metafora

*Betis mi představil skvělý projekt, podle kterého chce být v krátké době **na špici***

La Ligy.

– str. 26, 12/2015

108. **tahoun** – hráč, který vede tým – metafora

*Byl nejvýraznější postavou v týmu, **tahounem** v záloze, dirigentem a trochu nečekaně i střelcem.*

– str. 33, 12/2015

109. **taktovka** – řízení hry – metafora

*Trenéři nám před osmi finále MS 1990 v Itálii, které jsme hráli s Kostarikou v Bari, kladli na srdce, abychom začali aktivně, převzali **taktovku** hry a nenechali si vnutit pojetí soupeře, u kterého jsme vystopovali dvě možné slabiny.*

– str. 78, 11/2015

110. **tandem** – sehraná dvojice – metonymie

*Na jaře vytvořil vynikající úderný **tandem** Bayernu společně s Thomasem Müllerem.*

– str. 35/VII, 01/2016

111. **trávník** – hrací plocha – metonymie

*Kolem 35. minuty byl za lajnou ošetřován Nedvěd, který se zranil při předchozím pokusu o střelu, po chvíli se **na trávník** vrátil, ale kulhal (pošramocené koleno).*

– str. 8, 10/2015

112. **trknout** – střelit hlavou – metafora

*Pak byl naštěstí ještě jeden roh a už jsem se z toho poučil a říkal si, že si na něj počkám a **trknu** to tam.*

– str. 7, 10/2015

113. **tučné odstupné** – vysoká částka odstupného – metafora

*Feynoord získal **tučné odstupné**.*

– str. 18, 11/2015

114. **Tulipáni** – hráči nizozemského týmu – metonymie

*Naštěstí pro nás, ke smůle **Tulipánů**.*

– str. 29, 12/2015

115. **tvrdá konkurence** – výrazná konkurence – metafora

*V **tvrdé konkurenci** Xaviho či Deca se musel prát o své místo na výsluní, ovšem nakonec uspěl a pomáhal sbírat cenné trofeje jak Barceloně, tak i španělské*

- reprezentaci, kde se stal rovněž nezbytným členem základní sestavy.*
– str. 30, 06/2015
116. **tvrz** – soupeřova branka – metafora
Marně Češi dobývali kazachstánskou tvrz.
– str. 6, 11/2015
117. **ulovit** – dostat do svého týmu – metafora
V létě se jej dokonce pokoušel údajně ulovit do svých řad i slavný Real Madrid, ale ani ten neuspěl.
– str. 55, 06/2015
118. **velké vápno** – pokutové území – metonymie
Ale krásné jsou pro mě také ty, které dám ranou z pozice před velkým vápnem ze hry.
– str. 23, 01/2016
119. **ven** – mimo hrací plochu – metonymie
Ve 40. minutě musel Nedvěd ven a nahradil ho Šmicer.
– str. 8, 10/2015
120. **venkovní zápas** – zápas na hřišti soupeřů – metonymie
Rozhodující budou výsledky z venkovních zápasů a na ně je potřeba se připravit.
– str. 30, 11/2015
121. **Vlci** – hráči Wolfsburgu – metonymie
Jenže tohle obávané útočné komando také Vlčům vystřílelo před šesti lety titul.
– str. 26, 06/2015
122. **Votroci** – hráči Hradce Králové – metonymie
První touhou bylo obléci hradecký dres, pak si za „Votroky“ zahrát ligu a následně se podívat do pohárů, což se mu povedlo s Mladou Boleslaví, se kterou také v české lize bojoval o špici.
– str. 72, 01/2016
123. **vyfasovat** – obdržet – metafora
Vyfasoval třízápasový trest.
– str. 26, 11/2015

124. **vypíchnout míč** – obrat soupeře o míč skluzem – metafora
*Německý obránce Markus Babel proti němu už v 5. minutě vyrazil skluzem, **vypíchl** mu **míč** a pořádně ho „dojel“.*
– str. 84, 10/2015
125. **vypoklonkovat** – vyhodit – metafora
*V říjnu majitel Slovanu Kmotřík **vypoklonkoval** Františka Straku a teď v dubnu i Jozefa Chovance.*
– str. 12, 06/2015
126. **výprask** – výrazná prohra – metafora
*Pokud si někdo myslel, že nad Španělskem se **po výprasku** na MS 2014 stahují černá reprezentační mračna, hluboce se mýlil.*
– str. 33, 12/2015
127. **vyprodaná Letná** – vyprodané vstupenky na Letnou – synekdocha
***Vyprodaná Letná**, nečekaný vzdor outsidera z Edenu, který šel do vedení po krásném gólu Milana Škody.*
– str. 12, 06/2015
128. **vyslat** – kopnout – metafora
*V první šanci zápasu se objevil Filip Havelka, který se dostal k odraženému míči na hranici velkého vápna a **vyslal** jedovatou střelu do horního růžku branky.*
– str. 19, 09/2015
129. **vyždímat maximum** – motivovat k maximálním výkonům – metafora
*David Vavruška je charismatický kouč a z hráčů umí **vyždímat maximum**.*
– str. 36, 09/2015
130. **za lajnou** – mimo hrací plochu – metafora
*Kolem 35. minuty byl **za lajnou** ošetřován Nedvěd, který se zranil při předchozím pokusu o střelu, po chvíli se na trávník vrátil, ale kulhal (pošramocené koleno).*
– str. 8, 10/2015
131. **zabiják** – hráč, který často dává góly – metafora
*Čeští mladíci ještě na začátku prodloužení vedli, ale pak začal úřadovat gólový **zabiják** z Torrentu a dvěma zásahy během sedmi minut obrátil výsledek*

- ve prospěch Španělu.*
– str. 57, 01/2016
132. **zabudovávat** – začleňovat do týmu – metafora
*Noví hráči Kopic, Vůch, Matějů a další se dobře **zabudovávají**.*
– str. 13, 09/2015
133. **zahozená šance** – neproměněná gólová příležitost – metafora
*Brňany nepoložily **zahozené šance** ani gól, při němž se trefil hostující Kukec přímo z rohu.*
– str. 81, 09/2015
134. **zajet** – skluzem narazit do soupeře – metafora
***Zajel** do Baroše s úmyslem ho zranit a vyřadil ho na dalších pět měsíců.*
– str. 86, 10/2015
135. **záloha** – část hráčů fotbalového mužstva mezi útokem a obranou – metonymie
*Costa se posunul na levý kraj **zálohy**.*
– str. 24, 11/2015
136. **zapadnout** – sehrát se s novým týmem – metafora
*Noví hráči z ciziny i Frýdek dobře **zapadli**.*
– str. 17, 09/2015
137. **zářivá kariéra** – úspěšná kariéra – metafora
*„Předvedl výkony jako Hašek v Naganu,“ okomentoval výstižně přínos brankáře, který tak ve Švýcarsku nastartoval svoji **zářivou kariéru**.*
– str. 49, 06/2015
138. **zaříznout** – rozhodčí nerozhodl podle pravidel – metafora
*V Tripolisu uhrála jen remízu 1:1, ale to ji **zařízl** chorvatský sudí Strahonja.*
– str. 13, 11/2015
139. **zlato** – zlatá medaile – metonymie
*„Pane premiére, tohle je první **zlato** českého fotbalu od rozdělení federace,“ mohl se právem chlubit Miroslav Beránek, který navázal na práci svého předchůdce Karla Brücknera a jen tak mimochodem „hodil oko“ vedle sebe, kde stál Petr Čech.*
– str. 49, 06/2015

140. **zmydlit** – s převahou vyhrát – metafora

*V Brazílii 2014 jsme semifinále s Argentinou prohráli až na penalty a v boji o bronz **jsme zmydlili** Brazílii.*

– str. 14, 11/2015

ZÁVĚR

V teoretické části jsme se zabývali definicí nauky o slovní zásobě, způsoby obohacování slovní zásoby, zaměřili jsme se na sémantické tvoření, definovali jsme pojem stylistika a charakterizovali jsme publicistický styl, zvláště jazykové prostředky, které se v něm uplatňují.

Prvním důležitým krokem bylo nasbírat dostatečný vzorek jazykového materiálu. K tomu jsme použili metodu excerptce. Vybrali jsme dva zdroje, které se orientují na sportovní publicistiku. Prvním byl deník Sport, kde se jedna z rubrik věnuje fotbalu. Druhým byl pak měsíčník HATTRICK, který se specializuje pouze na fotbal. Z každého zdroje jsme vymezili 140 lexikálních výrazů a provedli jejich analýzu a následnou klasifikaci.

Jádrem praktické části bylo zmapovat výskyt sémantického tvoření v psané sportovní publicistice se zaměřením na fotbal, vysvětlit význam jednotlivých pojmenování a následně definovat, o jaký typ sémantického tvoření se jedná.

Ve druhé části práce, která nese název Metoda výzkumu a pracovní hypotézy, jsme stanovili tři předpoklady. V první hypotéze jsme vypověděli, že v získaném jazykovém materiálu budou převládat metafory slovesné. Toto očekávání se také naplnilo. V deníku Sport bylo ze 109 metafor 50 slovesných, 41 metafor tvořila podstatná jména a 18 metafor přídavná jména. V měsíčníku HATTRICK jsme určili celkem 101 metafor, 49 slovesných, 42 metafor tvořených podstatnými jmény a 10 metafor přídavnými jmény. Přenesená pojmenování na základě vnější podobnosti vyjádřená slovesem jsou např. *dokulhat, nabízet se, ujet, nahrábnout, nastartovat, pálit, padnout*. Substantivní metafory se objevují ve výrazech *pole, bomba, branka, trháč, špička, snajpr, letec. Čerstvý titul, modrobílí, rudí, těžké utkání, úzká elita, tuhá výzva, vysoký míč* jsou příklady typu adjektivních metafor.

Dále jsme předpokládali, že zaznameneáme vyšší podíl metafor oproti metonymiím. Tento předpoklad se nám také potvrdil. V deníku Sport jsme definovali 29 metonymií a 109 metafor, v měsíčníku HATTRICK byl počet metonymií 36 a počet metafor 101. V jazykovém materiálu jsme objevili celkem jen 5 synekdoch – *stadion povstal, vyprodaný stadion, mladý tým, nový dres, šéfovat kabině*.

Také jsme se domnívali, že při komparaci obou zdrojů bude poměr metafor, metonymií i synekdoch téměř totožný. Z výše uvedeného počtu výsledných druhů sémantického tvoření, se i tato hypotéza potvrdila.

Závěrem práce bychom chtěli poukázat na to, že výběr jazykových prostředků souvisí s funkcemi publicistického stylu – přesvědčovací, získávací a ovlivňovací. Autor se snaží pomocí přenášení významů zajmout čtenáře a získat jeho pozornost. Z jazykového výzkumu jsme zjistili, že některé lexikální výrazy z obou zdrojů jsou shodné, např. *áčko*, *baráž*, *bitva*, *bojovat*, *forma*, *jedenáctka*, *jednička*, *lavička*, *roh*, *šestnáctka*, což do jisté míry vypovídá o ovlivnění autora jistou modelovostí způsobu vyjádření vzhledem k opakujícím se situacím, o kterých čtenáře informuje, i o automatizaci výrazových prostředků.

RESUMÉ

This thesis deals with the semantic formation in a written communiqués of sport journalists to focus on soccer. It is divided into three parts. The theoretical part defines the terms of lexicology and stylistics. The enriching vocabulary is described in detail, especially semantic formation, characteristic of journalistic style and language side of journalistic expression. The aim of this work was to bring the issue of semantic formation with a focus on soccer. For this purpose was used method of excerption. Two sources were selected - newspaper Sport and monthly magazine HATTRICK. In the practical part, an analysis of the obtained material was made, explaining the meaning of each transmitted name and determine whether it is a metaphor, metonymy or synecdoche. At the conclusion of this thesis been made a classification of all 140 lexical expressions.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ČECHOVÁ, Marie a kol. *Současná česká stylistika*. Vyd. 1. Praha: ISV nakladatelství, 2003. Jazykověda. ISBN 80-86642-00-3.

ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie a MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.

FILIPEC, Josef a ČERMÁK, František. *Česká lexikologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 1985. Studie a práce lingvistické.

HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě*. 2. vyd. Praha: SPN, 1986. Učebnice pro vysoké školy.

LAKOFF, George a JOHNSON, Mark. *Metafory, kterými žijeme*. Vyd. 1. Brno: Host, 2002. Teoretická knihovna; sv. 3. ISBN 80-7294-071-6.

MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-2979-4.

HATTRICK. Praha: HATTRICK Media, s. r. o., 1999-. ISSN 1212-6756.

Sport. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s., 1953-. ISSN 1210-8383.